

BILAGA 3.

SKÖTSELPLAN FÖR EDEBY NATURRESERVAT

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är:

- att bevara och utveckla ett område med naturtypen *alluvial lövskog* invid Klarälven.
- att bevara förekommande geologiska strukturer – parallella älvvallar med mellanliggande blöta till fuktiga stråk – som uppkommit vid de geologiska processer som sker i älvdalen.

Syftet enligt ovan uppnås genom att gynnsam bevarandestatus för naturtypen alluvial lövskog upprätthålls genom fri utveckling samt genom att naturtypens areal utökas genom avverkning av planterad gran följt av självföryngring av löv. Viktiga strukturer som grov döende och död lövved och processer som vattenståndsfluktuationer skall förekomma i för naturtypen gynnsam omfattning. Gynnsamt tillstånd skall råda för förekomst av typiska växt- och djursamhällen och arter inom området, som vitsippa, ormbär, olvon och stjärtmes liksom skyddsvärda arter som mindre hackspett och entita. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i reservatet, och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

2 Beskrivning av bevarandevärden

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Edeby naturreservat		
RegDOS-nummer	17-2139		
Kommun	Forshaga		
Markslag och naturtyper:	Vegetationstyp*	(hektar)	(hektar)
<i>Skogsmark</i>			12,44
Produktiv skog			
	Frisk lövskog	1,65	
	Fuktig barrskog - granplantering	0,32	
	Fuktig lövskog	10,42	
Impediment		0	
<i>Våtmark</i>			0,21

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

	Frisk-våt gräs-örtvegetation på sedimentstrand	0,21	
Vatten			12,06
Åker			0,04
Total areal			24,75

*Vegetationstyper och dessas utbredning beräknade utifrån vegetationskarta över Värmlands län 2005 (korrigerad med hjälp av fastighetskartan).

Bild 1. En gammal brukningsväg leder in i och genom reservatet.

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Enligt gamla hembygdskartan var södra och västra delarna av reservatet beskogade, medan den centrala delen av marken norr/öster om brukningsvägen ingick i åkermarken. Denna del av området har dock under lång tid lämnats till fri utveckling och är nu bevuxen med lövnaturskog (bild 2). Ett par mindre områden på sammanlagt 0,3 hektar är planterade med ca 35-årig granskog och gallring/plockhuggning har utförts i smärre partier. Genom området löper från sydost till nordväst en gammal brukningsväg, för passage till och från åkermarken norr om reservatet (bild 1). En kraftledning passerar genom reservatet.

Bild 2. Före detta åkermark, numera lövnaturskog (fd skifte Edeby 1:44/3).

2.3 Områdets bevarandevärden

2.3.1 Biologiska bevarandevärden

Områdets karaktär av översvämningspräglad lövnaturskog medför stora volymer döende och död ved, vilket skapar förutsättning för ett rikt kryptogam-, insekts- och fågelliv.

Fanerogamer – områdets fanerogamflora består till stor del av näringsgynnade och -krävande arter. Bland buskar märks bland annat hägg, viden, brakved och olvon, i fältskiktet ställvis rikligt med liljekonvalj, vitsippa, även desmeknopp (bild 4) och ormbär.

Bild 3. Strutbräken

Bild 4. Desmeknopp

Kryptogamer – ingen regelrätt inventering har utförts. Artrikedomen är dock stor främst bland mossor och svampar och omfattar exempelvis alticka (bild 5), fnöskticka, kantöra m fl svampar. I fältskiktet finns ställvis rikligt med ormbunkar (kärlkryptogamer, exv strutbräken, bild 3)

Insekter – ingen regelrätt inventering har utförts heller av insekter. Artrikedomen är stor av ved- och svamplevande insekter, vilket tydligt syns på rikedomerna av gnagmärken och kläckhål i veden. Rikedomen på sälg och andra viden samt hägg skapar förutsättningar för tidiga nektarberoende insekter som humlor och bin. Spår efter vanliga skalbaggsarter som albarkborre, lövträdslöpare och trägnagare är allmänt förekommande och även spår efter de tidigare rödlistade arterna jättesvampmal och stekelbock (fjäril resp skalbagge) har observerats.

Fåglar – fågellivet är väl känt. Typiska för naturtypen är stjärtmes och grå flugsnappare samt de rödlistade arterna entita och mindre hackspett (båda klassade som missgynnade). I området förekommer årligen också större hackspett och sporadiskt vittryggig hackspett.

Bild 5. Alticka på gråal.

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

På åkermarken norr om reservatet förekommer rödlistade solitära bin som randbyxbi *Dasypoda hirtipes*, stor- och småfibblebi *Panurgus banksianus* och *P. calacarus* och det sällsynta bladskärbiet *Megachile ligniseca*. Den senare är beroende av närheten till naturskogen, då den förökar sig i död ved. För de övriga arterna är det fortsatta användandet av brukningsvägen som passerar genom reservatet av största vikt. Det skapar öppna sandfläckar i åkermarken vilka nyttjas som boplatser av flera av arterna.

2.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

I nordöstra hörnet av reservatet finns en fast fornlämning, en hög. Öster om denna, utanför reservatsgränsen, finns anslutande fler högar och ett gravfält.

2.3.3 Bevarandevärden för friluftsliv

Genom sin närhet till den nyinvigda turistleden Klarälvsvägen, en asfalterad fd banvall med sträckning mellan Karlstad och Uddeholm, kan Edeby naturreservat komma att dra till sig många nya besökare. Klarälvsvägen löper längs Klarälven strax öster om reservatet. För besökare kan särskilt våraspekten bli en fantastisk upplevelse, med fågelsång och blommande vitsippor och liljekonvaljer.

2.3.4 Geovetenskapliga bevarandevärden

Edeby naturreservat består av ett älvnäs, uppbyggt av älvsediment i tydliga parallella älvvallar. Mellan vallarna ligger fuktiga till vattenfyllda sänkor. Vallarna är särskilt tydliga i södra delen av reservatet (se bild 7). Laguner och djupare sänkor växer igen naturligt så att olika typer av kärrmarker förekommer (se bild 6, 8 och 9).

Bild 6. Lagun i reservatet.

Bild 7. Svacka mellan två äldre älvvallar i sydvästra delen av reservatet.

Bild 8. Starrkärr i kanten på igenväxande lagun.

Bild 9. Kallakärr invid bruksvägen.

3 Skötselområden och åtgärder

Edeby naturreservat är indelat i fyra skötselområden, vilka utgår från naturtyp och den skötsel som ska genomföras. Skötselområdena är:

1. Fuktig lövskog
2. Frisk lövskog
3. Vattenområden och våtmarker
4. Promenadstråk, p-plats och informationsskylt
5. Fornlämningar

Bild 10. Skötselplanekarta

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

3.1 Skötselområde 1: Fuktig lövskog (10,5 hektar)

3.1.1 Kvalitetsmål

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Tidvisa översvämningar
- Alluviala avlagringar är vid lågvatten väl dränerade
- Kontinuitet av lövträd med en varierad åldersstruktur
- Endast enstaka granar förekommer
- Död lövved i olika grad av nedbrytning förekommer i naturtypens hela utbredning
- Ytorna med unggran har övergått till lövnaturskog
- Entita *Parus palustris* förekommer
- Färska utgångshål efter jättesvampmal *Scardia boletella* förekommer i fnösktickor

3.1.2 Åtgärder

- Granplanteringarna avverkas, följt av naturlig lövföryngring
- Uppföljning av lövföryngring i avverkade ytor
- Lövskogen lämnas till fri utveckling
- Eventuell granföryngring plockas bort

3.2 Skötselområde 2: Frisk lövskog (1,6 hektar)

3.2.1 Kvalitetsmål

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Kontinuitet av lövträd med en varierad åldersstruktur
- Endast enstaka granar förekommer
- Död lövved i olika grad av nedbrytning förekommer i naturtypens hela utbredning

3.2.2 Åtgärd

- Lövskogen lämnas till fri utveckling
- Eventuell granföryngring plockas bort

3.3 Skötselområde 3: Vattenområden och våtmarker (12,3 hektar)

3.3.1 Kvalitetsmål

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Fortsatt naturlig igenväxning av lagunen och andra våtmarkspartier
- Sandreveln i södra delen av reservatet kan kvarhållas i öppet skick om undersökning påvisar förekomst av sällsynta evertebrater

3.3.2 Åtgärder

- Inga åtgärder, lämnas till fri utveckling
- Eventuellt röjning av sandreveln

3.4 Skötselområde 4: Promenadstråk, p-plats och informationsskylt

3.4.1 Kvalitetsmål

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Parkeringsplats med informationsskylt med beskrivning av reservatet finns
- Informationsskylt med beskrivning av reservatet finns vid den intilliggande Klarälvbanan (asfalterad cykelbana på gamla banvallen öster om reservatet; med sträckning f n mellan Karlstad och Uddeholm)
- Brukningsvägen genom reservatet är tillgänglig som promenadstråk för besökare

3.4.2 Åtgärd

- Parkeringsplats iordningställs
- Informationsskyltar placeras ut
- Brukningsvägen anvisas som promenadstråk

3.5 Skötselområde 5: Fornlämningar

3.5.1 Kvalitetsmål

Gynnsamt tillstånd råder när följande förutsättningar är uppfyllda:

- Den hög som finns i reservatsområdets nordöstra del är fri från skadliga grova trädrötter

3.5.2 Åtgärder

- Avverka de grövre träd som idag står på fornlämningen
- Eventuell trädförnygring på högen plockas bort innan de når för högen skadlig rotutveckling

4 Uppföljning

4.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs varje år för:

- Kontroll och ev uppdatering av informationsskyltar, ledmarkering och P-plats

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart femte år för:

- Kontroll av granförnygring
- Kontroll av förekomst av färska utgångshål efter jättesvampmal
- Kontroll av förekomst av entita

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs vart tjugonde år för:

- Areal fuktig lövskog

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	När	Var	Prioritet
Fällning och borttransport av planterad gran	2006-07	Hela reservatet	1
Avverka träd på fornlämningen	Löpande	Hög i nordöstra delen av reservatet	1
Informationstavla	2006	Vid p-plats och cykelväg	2
Iordningställande av P-plats	2006	Efter ök med markägaren	2
Markerad led	2006	Fram till och gnm res.omr.	2

5 Genomförd dokumentation

- Lövnaturskogen vid Edeby inventerades översiktligt vid den kommunvisa naturinventering som utfördes under 80-talet (ingår som delområde i området Klarälvens nedre lopp, klass 1).
- En stor del av den mark som nu tillförs reservatet vid utvidgningen inventerades och klassades inom Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1993-98 (1997, id 110343041).
- Fågelfaunan i Edeby (naturreservatet och närområdet) har inventerats inom Svenska Naturskyddsföreningens Projekt Vitryggig hackspett; se Stighäll, Wilde och Westerberg 2004: Lövskogar med höga naturvärden i Värmland.
- Området har också besökts vid ett fåtal tillfällen under arbetet med utvidgningen, varvid observationer noterades.